

[Zagreb, 19. rujna 1939. – Zagreb, 10. kolovoza 2024.]

Prof. dr. sc. Štefica Cerjan-Stefanović

Profesorica Štefica Cerjan-Stefanović rođena je 19. rujna 1939. u Zagrebu. Nakon mature na zagrebačkoj Klasičnoj gimnaziji 1958., upisuje Tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, sadašnji Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije (FKIT), gdje diplomira 1963. braneći rad *Određivanje strukture boemita metodom rendgenske strukturne analize* pod mentorstvom prof. Aleksandra Bezjaka. Iste godine zapošljava se kao asistentica na Zavodu za analitičku kemiju matičnog fakulteta, na kojem ostaje zaposlena do svojeg umirovljenja 2009. godine.

Magistrirala je 1968. braneći rad *Komparacija metoda određivanja slobodnog kalcijeva oksida u klinkerima*, izrađen pod mentorstvom prof. Vjere Marjanović-Krajovan i prof. Aleksandra Bezjaka. Pod mentorstvom prof. Marjanović-Krajovan je i doktorirala 1973. uz disertaciju pod naslovom *Ispitivanje zakonitosti raspodjele nekih elemenata u materijalima željeza*. Kroz svoju znanstvenu karijeru bila je iznimno plodan znanstvenik objavivši 99 radova u eminentnim znanstvenim časopisima te 59 radova u zbornicima radova sa znanstvenih skupova. Najviše se bavila procesima ionske izmjene, s posebnim naglaskom na modeliranje ionskih kromatografskih procesa i primjenu ionske izmjene u rješavanju realnih problema. U sklopu navedenog, najčešće je primjenjivala sintetske izmjenjivačke smole, no ispitala je i svojstva i primjenjivost zeolita klinoptilolita kao prirodnog ionskog izmjenjivača. Tijekom svoje karijere ostvarila je brojne znanstvene suradnje. Ovdje bih istaknuo suradnju s prof. Milkom Novičem s Kemijskog instituta (Ljubljana, Slovenija), s kojim je 1999. pokrenula Međunarodnu školu ionske kromatografije (International School of Ion Chromatography), osmišljenu da bude poveznica između znanstvenog i realnog sektora (svakodnevnih korisnika ionske kromatografije) koja će olakšati razmjenu znanja i aktualnih informacija. Ta je škola s vremenom prerasla u Međunarodnu školu kromatografije (*International Chromatography School*), a koliko je ta manifestacija bila potrebna, govori činjenica da je škola održana 19 puta; posljednja je održana 2019. nakon čega je uslijedio prekid poradi COVID-19 pandemije. Godine 2003. započela je iznimno uspješnu suradnju s istaknutim hrvatskim znanstvenikom dr. sc. Nebojšom Avdalovićem, koji je radio u tvrtki Dionex (Sunnyvale, Kalifornija, SAD), tad vodećoj tvrtki na području proizvodnje ionske kromatografske opreme. Ta suradnja, usmjerena na modeliranje odziva ionske kromatografske analize, rezultirala je razvojem softvera OptIC, koji je omogućavao brz razvoj ionskih kromatografskih metoda kroz matematički potpomognut proces optimiranja kromatografskog razdvajanja.

Uvidjevši da rapidan razvoj kromatografije generira brojne nove termine za koje u hrvatskom jeziku ne postoje adekvatne riječi, u koautorstvu s nekolicinom istaknutih kromatografičara (Vlastom Drevenkar, Blaženkom Jurišić, Maricom Medić-Šarić, Mirom Petrović, Nikolom Šegudovićem, Vladimirom Švobom i Srećkom Turinom) prevodi na hrvatski jezik IUPAC-ove preporuke (*KROMATOGRAFSKO NAZIVLJE – IUPAC preporuke 1993. i 1998.*, HINUS i Sekcija za kromatografiju HDKI, Zagreb, 1999.) doprinoseći tako razvoju hrvatske kromatografske terminologije.

Profesorica Cerjan-Stefanović bila je i iznimno kvalitetan nastavnik. Docenticom je postala 1977., izvanrednom profesoricom 1982., redovitom profesoricom 1987., a redovitom profesoricom u trajnom zvanju 2002. Na preddiplomskim i diplomskim studijima FKIT-a bila je nositeljica kolegija *Analitička kemija*, *Analitička kemija I*, *Kemija u okolišu* i *Karakterizacija nemetalnih materijala*, a na poslijediplomskom studiju bili su to kolegiji *Kemija voda*, *Kemija i tehnologija zeolita*, *Ionski izmjenjivači u zaštiti okoliša* i *Ionska kromatografija*. Tijekom svoje nastavničke karijere bila je mentoricom brojnih završnih i diplomskih radova te 12 magistarskih radova i 15 doktorata. Godine 1983. objavila je sveučilišni udžbenik "Osnove analitičke kemije".

Osim znanstveno-nastavne aktivnosti, profesorica je na FKIT-u obavljala i razne dužnosti. U dva mandata bila je predstojnicom Zavoda za analitičku kemiju (1988. – 1992. i 1998. – 2002.). Bila je članica Odbora za nastavu, Odbora za poslijediplomski studij Inženjerska kemija te Povjerenstva za plan i program razvoja FKIT-a. Za aktivnosti vezane uz promicanje imena FKIT-a dodijeljena joj je nagrada Franjo Hanaman (2005.) te priznanje povodom 88. obljetnice kemijsko-inženjerskog studija (2012.).

Profesorica Cerjan-Stefanović bila je iznimno ponosna na svoje Sveučilište i svoj Fakultet. Stoga ne čudi što je bila članicom *Društva diplomiranih inženjera i prijatelja kemijsko-tehnološkoga studija* (AMACIZ) od njegova osnutka. Prof. Branko Kunst, profesor i dugogodišnji kolega, jednom je prilikom napisao kako je profesorica Cerjan-Stefanović bila jedna od najpopularnijih članica AMACIZ-a zbog svoje vesele naravi i neumornog djelovanja. Svojim organizacijskim sposobnostima i intencijom da preuzme inicijativu, doprinijela je uspješnom radu društva AMACIZ te podizanju njegova renomea. Od 2000. do 2005. obnašala je dužnost predsjednice društva, a za svoje aktivnosti u sklopu AMACIZ-a nagrađena je *Zahvalnicom za provedbu u djelo ideje o osnutku likovne Galerije AMACIZ* (1998.), Priznanjem za desetogodišnje neprestano djelovanje (2001.) te *Diplomom za osnivanje Galerije AMACIZ* (2003.). U razdoblju od 2009. do 2013. bila je potpredsjednicom sveučilišnog AMAC-a. Ujedno, bila je članica Hrvatskoga društva kemijskih inženjera i tehnologa te predsjednica njegove Sekcije za kromatografiju. Profesorica Cerjan-Stefanović bila je prva predsjednica Kluba analitičkih laboratorija (KAL) te potpredsjednica (2005. – 2010.) i predsjednica (2010. – 2015.) Udruge hrvatskih laboratorija CROLAB.

Svojoj zajednici profesorica je nastojala doprinijeti i kroz političko djelovanje, te je od 2000. do 2004. bila članicom Odbora Gradske skupštine Grada Zagreba.

Profesorica Cerjan-Stefanović otišla je s ovog svijeta 10. kolovoza 2024. Nama koji smo ostali iza nje ostaju sjećanja na neumornu osobu vedrog duha i sjajnih organizacijskih sposobnosti, izuzetnu znanstvenicu i nastavnicu. Bila je privilegija poznavati ju, družiti se s njom i učiti od nje.

Draga profesorice, neka vam je laka zemlja.

Šime Ukić

Izvor:

M. Kaštelan Macan (ur.), Štefica Cerjan-Stefanović, Istaknuti profesori, Knjiga 9, Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije, Zagreb, 2015.